

Οδηγίες για Λήμματα Προσώπων

Το υπό ανάθεση λήμμα αποτελείται από τα εξής μέρη:

- Δελτίο λήμματος
- Κυρίως λήμμα
- Χρονολόγιο
- Εργογραφία
- Προτεινόμενη βιβλιογραφία (βλ. Γενικές Οδηγίες Σύνταξης Λημμάτων)
- Γλωσσάρι (βλ. Γενικές Οδηγίες Σύνταξης Λημμάτων)
- Εικονικές πηγές (βλ. Γενικές Οδηγίες Σύνταξης Λημμάτων)
- Κειμενικές πηγές (βλ. Γενικές Οδηγίες Σύνταξης Λημμάτων)

2.1. Δελτίο λήμματος

Πρόκειται για ένα σώμα κωδικοποιημένων πληροφοριών που αφορούν στην ταύτιση του προσώπου. Οι ζώνες πληροφορίας είναι οι εξής:

2.1.1. Περίληψη

Βλ. Γενικές Οδηγίες Σύνταξης Λημμάτων

2.1.2. Άλλα ονόματα

Παρατίθενται τα άλλα ονόματα και τα παρωνύμια του προσώπου, είτε τα τελευταία χρησιμοποιούνται κατά την εποχή που ζούσε το πρόσωπο, είτε του δόθηκαν από την ιστοριογραφία (π.χ. Μέγας, Κοπρώνυμος, Βουλγαροκτόνος).

2.1.3. Χρονολογίες γέννησης και θανάτου

Οι σχετικές χρονολογίες καταγράφονται με τη μεγαλύτερη δυνατή λεπτομέρεια και αποδίδονται στο γρηγοριανό ημερολόγιο. Αν δεν υπάρχουν ακριβείς χρονολογίες, γίνεται αναφορά σε ευρύτερες χρονικές περιόδους (π.χ. δεκαετίες ή τέταρτα του αιώνα), σχετική χρονολόγηση με *termini post* ή *ante quem* (π.χ. α' ήμισυ 13^{ου} αιώνα, πριν το 1234) ή απλώς επισήμανση του *floruit*.

2.1.4. Γεωγραφικός εντοπισμός γέννησης και θανάτου

Παρατίθεται ο τόπος (πόλη, συνοικία, χωριό) γέννησης και θανάτου του προσώπου με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια, η γεωγραφική ή/και διοικητική υπαγωγή του τόπου (π.χ. Κερασούντα, βιλαέτι Τραπεζούντας, Πόντος) και η σημερινή ονομασία του.

2.1.5. Κύρια ιδιότητα

Από τις ιδιότητες που υποδύθηκε το εν λόγω πρόσωπο επιλέγεται μία, εκείνη που θεωρείται κύρια ιδιότητα του προσώπου και αποτελεί τον κυριότερο λόγο, για τον οποίο το πρόσωπο συμπεριλαμβάνεται στην ΕΜΕ (π.χ. Τόξαρης: φιλόσοφος, Ανδρέας Εμπειρικός: ποιητής). Ως κύρια ιδιότητα μπορεί να παρατίθεται όρος που δεν προέρχεται από την εποχή, κατά την οποία έζησε το πρόσωπο, αλλά αποτελεί χαρακτηρισμό της ιστοριογραφίας ή γενικά της μεταγενέστερης έρευνας.

2.2. Κυρίως λήμμα

Το κυρίως λήμμα περιλαμβάνει τις εξής θεματικές ενότητες:

2.2.1. Γέννηση – οικογένεια

Παρατίθενται οι πληροφορίες που αφορούν τον τόπο και χρόνο γέννησης, καθώς και την οικογένεια του προσώπου. Δεν γίνεται απλώς ταύτιση των γεννητόρων, αλλά και παρουσίαση του κοινωνικού πλαισίου, στο οποίο εντάσσεται η οικογένεια, ασχέτως της σπουδαιότητάς της. Εδώ παρέχονται τα υπάρχοντα στοιχεία σχετικά με την εθνοτική καταγωγή, το θρήσκευμα και τη γλώσσα του οικογενειακού περιβάλλοντος του προσώπου.

2.2.2. Εκπαίδευση - ανατροφή

Παρουσιάζονται τα στοιχεία που αφορούν στην εκπαίδευση και στην ανατροφή που έλαβε το πρόσωπο. Στο πλαίσιο αυτό γίνεται αναφορά σε εκπαιδευτικούς οργανισμούς, δασκάλους, αντικείμενα σπουδών κλπ.. Γενικότερα γίνεται λόγος για τη ζωή του προσώπου κατά τα παιδικά και τα νεανικά του χρόνια, πριν την ανάληψη εκ μέρους του ενήλικης δράσης.

2.2.3. Δράση

Παρουσιάζεται σε χρονική σειρά η δράση του προσώπου, που περιλαμβάνει τα στάδια της ενήλικης ζωής του, την καριέρα του και τις διαδοχικές ιδιότητες και κοινωνικούς ρόλους που υποδύθηκε. Πρόκειται για το σημαντικότερο κατά κανόνα μέρος του κυρίως λήμματος και για εκείνο, του οποίου η δομή είναι αδύνατο να προκαθοριστεί αυστηρά. Δεδομένου ότι εδώ εμπίπτει ολόκληρη η δημιουργική και δραστήρια φάση ζωής του προσώπου, η ενότητα αυτή αναλύεται σε αρκετές μικρότερες υποενότητες, ανάλογα με το εκάστοτε βιογραφούμενο πρόσωπο. Οι ζώνες πληροφορίας που πρέπει να καλύπτονται στο πλαίσιο των υποενότητων, ασχέτως αν ταυτίζονται με αυτές ή όχι, είναι οι εξής:

2.2.3.1. Σχέσεις

Παρατίθενται οι πληροφορίες σχετικά με τους ανθρώπους, με τους οποίους είχε σχέσεις το βιογραφούμενο πρόσωπο και εντοπίζεται ο χαρακτήρας της σχέσης.

2.2.3.2. Ιδεολογία

Παρουσιάζονται οι ιδεολογικές συνιστώσες του βιογραφούμενου προσώπου και η στάση που κράτησε στο πλαίσιο των συλλογικών πεποιθήσεων και αντιπαραθέσεων της εποχής του.

2.2.3.3. Προσωπική και οικογενειακή ζωή

Πληροφορίες σχετικά με την προσωπική ζωή του προσώπου ενδιαφέρουν στο μέτρο που είναι απαραίτητες για την κατανόηση της δράσης του. Ως προς την οικογενειακή ζωή, καταγράφονται ο γάμος (ή οι γάμοι) που συνήψε και τα παιδιά που απέκτησε το πρόσωπο. Περισσότερες πληροφορίες για την προσωπική και οικογενειακή ζωή του προσώπου παρέχονται, όταν αυτές οι πλευρές του βίου του θεωρούνται ότι υπήρξαν σημαντικές για ευρύτερα κοινωνικά σύνολα, όπως στην περίπτωση της οικογενειακής και προσωπικής ζωής των αυτοκρατόρων. Αντιθέτως, οι πληροφορίες που αφορούν την κοινωνική προέλευση των εκάστοτε συζύγων είναι πάντοτε απαραίτητες. Εξίσου σημαντικές είναι και οι πληροφορίες για τις στρατηγικές οικογενειακών συμμαχιών που ακολουθούνταν μέσω γάμων ή άλλων τρόπων σύναψης συγγενικών δεσμών.

2.2.3.4. Έργο

Στις περιπτώσεις που το βιογραφούμενο πρόσωπο έχει αφήσει υλικό ή πνευματικό έργο, αυτό παρουσιάζεται και αναλύεται τόσο στο σύνολό του όσο και σε επίπεδο μεμονωμένων έργων, αν τούτο επιβάλλεται από τη σημασία τους. Επίσης το πρόσωπο πρέπει να τοποθετείται στα

πλαίσια της ιστορίας της επιστήμης ή τέχνης που άσκησε και να διασαφηνίζονται οι επιδράσεις που δέχτηκε από τους προγενέστερους και εκείνες που άσκησε στους μεταγενέστερους.

2.2.4. Θάνατος:

Παρατίθενται οι πληροφορίες που αφορούν τον τόπο, χρόνο και τα αίτια θανάτου.

2.2.5. Αποτίμηση και κρίσεις:

Η αποτίμηση της δράσης και του έργου του βιογραφούμενου προσώπου γίνεται στους εξής άξονες:

2.2.5.1. Κρίσεις συγχρόνων

Παρουσιάζονται και επεξηγούνται στο μέτρο του δυνατού οι τρόποι, με τους οποίους οι σύγχρονοι του προσώπου έκριναν τη δράση και το έργο του. Σημαντική είναι η ένταξη των αποτιμήσεων αυτών στο συγκεκριμένο ιδεολογικό περιβάλλον της εποχής τους.

2.2.5.2. Κρίσεις μεταγενεστέρων

Οι πληροφορίες που παρέχονται αφορούν τις κρίσεις των μεταγενεστέρων ως προς το βιογραφούμενο πρόσωπο. Απαραίτητη πληροφορία είναι, εκτός από την επεξήγηση του τρόπου, με τον οποίο οι μεταγενέστεροι αποτίμησαν το πρόσωπο και το έργο του, ο εντοπισμός των ιδεολογικών πλαισίων, εντός των οποίων εκφράστηκαν οι αποτιμήσεις αυτές και ο τονισμός των τυχόν αλλαγών στον τρόπο αντιμετώπισης του προσώπου από εποχή σε εποχή.

2.2.5.3. Συνολική αποτίμηση

Η συνολική αποτίμηση του έργου και της δράσης του προσώπου αναφέρεται στη σημασία του προσώπου από τη μια ως προς το κοινωνικό περιβάλλον, στο οποίο έζησε και έδρασε, και από την άλλη ως προς τη θέση του στην ιστορία και τη συλλογική μνήμη. Εννοείται ότι στην αποτίμηση δεν έχουν θέση αξιολογικές κρίσεις ηθικού και ιδεολογικού χαρακτήρα.

2.3. Χρονολόγιο

Παρουσιάζονται σε χρονική σειρά και με επιγραμματικό τρόπο οι κύριοι σταθμοί του βίου του προσώπου.

2.4. Εργογραφία

Όταν το βιογραφούμενο πρόσωπο έχει αφήσει υλικό ή πνευματικό έργο, στο λήμμα προστίθεται κατάλογος εργογραφίας. Ο κατάλογος οργανώνεται σε θεματικές ενότητες (π.χ. ποίηση, ρητορική, ιστοριογραφία) και ακολουθεί χρονική σειρά. Για κάθε έργο χωριστά γίνεται αναφορά, γενική παρουσίαση και αξιολόγηση. Σε περίπτωση που το έργο έχει παρουσιαστεί και αξιολογηθεί στο κυρίως λήμμα, στην εργογραφία γίνεται απλή αναφορά. Ο κατάλογος εργογραφίας δεν είναι κατ' ανάγκην πλήρης. Σε περιπτώσεις προσώπων με μεγάλο όγκο έργου απομονώνονται τα σημαντικότερα και τα άλλα παρουσιάζονται συνολικά. Σε περίπτωση πάλι που τα έργα του προσώπου δεν θεωρούνται σημαντικά, η εργογραφία εξαντλείται απλώς σε συνολική παρουσίαση. Απαραίτητο είναι πάντως, στο μέτρο βέβαια που το επιτρέπουν οι πηγές, να μην υπάρχει αναφορά σε μεμονωμένο έργο ή σε ομάδα έργων χωρίς την αντίστοιχη παρουσίαση και αξιολόγηση στο κυρίως λήμμα ή στον κατάλογο εργογραφίας, ασχέτως του πόσο σύντομη μπορεί να είναι η σχετική διαπραγμάτευση.